

Rekenkamer
commissie

LEIDEN & LEIDERDORP

Jaarverslag 2018/ Onderzoeksplan 2019-2020

REKENKAMERCOMMISSIE LEIDEN-LEIDERDORP

2018

Voorwoord

Op 1 januari 2018 is de gezamenlijke Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp (RKC) gestart. Met genoegen bied ik u hierbij het eerste *Jaarverslag 2018 / Onderzoeksplan 2019-2020* aan van de Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp. In het jaarverslag geven we een overzicht van onze activiteiten en uitgaven in 2018.

We kijken terug op een jaar met veel beweging en eerste keren. De RKC heeft er twee nieuwe leden bijgekregen en heeft afscheid genomen van de voorzitter Mattheus Wassenaar. Na de verkiezingen hebben we gesprekken gevoerd met de fracties van beide gemeenten om mogelijke onderzoeksonderwerpen te inventariseren. Het onderzoek naar jeugdzorg was het eerste onderwerp dat we hebben uitgevoerd voor zowel Leiden als Leiderdorp. We hebben in het kader van dit onderzoek voor het eerst een sessie gehouden voor raadsleden en mensen uit het werkveld van de jeugdzorg samen. Daarnaast hebben we dit jaar aangegrepen om na te denken over onze werkwijze. De resultaten hiervan hebben we opgenomen in onze onderzoekstrategie 2019-2022.

In het *Onderzoeksplan 2019-2020* presenteren wij negen onderwerpen die we de komende twee jaar willen gaan onderzoeken. We gaan graag met beide gemeenteraden in gesprek over de prioritering en verdere invulling van deze onderwerpen.

We willen de fracties van beide raden graag bedanken voor de prettige gesprekken. Ook willen wij het College van B&W, de gemeentesecretaris en de ambtelijke organisatie van beide gemeenten danken voor hun coöperatieve opstelling en medewerking aan de onderzoeken van de RKC.

Hans van Egdom,
Voorzitter Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp
Leiden, 13 februari 2019

Inhoudsopgave

Jaarverslag 2018

1. Samenstelling Rekenkamercommissie

2. Onderzoeken 2018

- 2.1 Beleidsakkoord
- 2.2 Jeugdzorg
- 2.3 Digitale veiligheid
- 2.4 Wonen

3. Communicatie 2018

- 3.1 Fractiebezoeken
- 3.2 Afstemming met het College van B&W en de ambtelijke organisatie
- 3.3 Contact met burgers en organisaties van Leiden
- 3.4 Regio
- 3.5 Website
- 3.6 LinkedIn
- 3.7 Media

4. Financieel verslag 2018

- 4.1 Inleiding
- 4.2 Inkomsten en uitgaven 2018

Onderzoeksplan 2019-2020

1. Onderzoekstrategie 2019-2022

2. Onderzoeksplan 2019-2020

- 2.1 Woonbehoefte (Leiden en Leiderdorp)
- 2.2 Duurzaamheid (Leiden en Leiderdorp)
- 2.3 Samenwerking regio (Leiden en Leiderdorp)
- 2.4 Grote projecten (Leiden)
- 2.5 Aanbestedingstrajecten (Leiderdorp)
- 2.6 Sociaal domein (Leiden en Leiderdorp)
- 2.7 Schuldproblematiek (Leiden en Leiderdorp)
- 2.8 Klachtenbehandeling (Leiderdorp)
- 2.9 Omgevingswet (Leiden en Leiderdorp)

3. Begroting 2019

Bijlage 1: Overzicht met jaarlijkse contactmomenten tussen RKC en Raad

1. Samenstelling Rekenkamercommissie

De RKC doet voor de gemeenteraad onafhankelijk onderzoek naar het beleid van de gemeenten Leiden en Leiderdorp en naar het werk van de gemeentebesturen. Doen de gemeenten wat ze beloven en levert het ook op wat de bedoeling was? Hierin ondersteunt de Rekenkamercommissie de gemeenteraad bij haar controlerende taak. De RKC is onafhankelijk en bestaat uit maximaal zeven door de raden benoemde leden die geen persoonlijke of zakelijke banden hebben met de gemeenteraad, het College, of het ambtelijk apparaat van Leiden of Leiderdorp. De leden van de RKC kunnen voor maximaal twee termijnen van vier jaar worden benoemd.

De Rekenkamercommissie Leiden bestond uit vijf leden. Toen 1 januari 2018 de gezamenlijke Rekenkamercommissie van start ging zijn twee nieuwe leden geworven. Zij zijn benoemd per 1 maart 2018. Per 1 augustus 2018 is het voorzitterschap overgedragen van dhr. Wassenaar aan dhr. Van Egdom. Dhr. Wassenaar is geen lid meer van de Rekenkamercommissie. Er is besloten om bij zijn vertrek nog geen nieuw lid te werven.

De samenstelling van de Rekenkamercommissie was in 2018 als volgt:

• Hans van Egdom	voorzitter (1e termijn, loopt af maart 2022)
• Mattheus Wassenaar	voorzitter tot 1 augustus 2018
• Willemijn van Helden	vicevoorzitter (1 ^e termijn, loopt af maart 2019)
• Cathelijn Peters	lid (1 ^e termijn, loopt af april 2021)
• Beatrice Snel	lid (1 ^e termijn, loopt af april 2021)
• Rudi Turksema	lid (1 ^e termijn, loopt af april 2021)
• Maurice Dister	lid (1e termijn, loopt af maart 2022)

De ambtelijk secretaris van de Rekenkamercommissie is Nike van Helden. Zij is bereikbaar via telefoonnummer 06 – 15 16 98 34 of via rekenkamer@leiden.nl. Meer informatie over de leden van de Rekenkamercommissie, waaronder een overzicht van hoofd- en nevenfuncties kunt u vinden op de website: <https://gemeenteraad.leiden.nl/raadscommissies/rekenkamercommissie/>

2. Onderzoeken 2018

In 2018 hebben wij de volgende onderzoeken uitgevoerd en gestart:

1. *Beleidsakkoord Leiden*

Onderzoek naar het type afspraken dat is opgenomen in het beleidsakkoord om handvatten te bieden voor het opstellen van het nieuwe beleidsakkoord. Het rapport is na de verkiezingen aangeboden aan de Raad.

2. *Jeugdzorg*

Onderzoek naar de toegankelijkheid van jeugdzorg in Leiden en Leiderdorp. Het onderzoek is augustus 2018 aangeboden aan beide raden.

3. *Digitale veiligheid*

Onderzoek naar de digitale veiligheid bij de gemeenten Leiden en Leiderdorp. Het onderzoek wordt in maart 2019 aangeboden aan beide raden.

4. *Wonen*

Onderzoek naar woonbeleid in relatie tot de woonopgaaf in Leiden en Leiderdorp. Het onderzoek wordt voorjaar 2019 aangeboden aan de raden.

Voor de volledige inhoud van de uitgebrachte rapporten verwijzen wij u naar de website van de Rekenkamer.

2.1 Beleidsakkoord Leiden

De Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp heeft onderzoek gedaan naar het beleidsakkoord 'Samenwerken en Innoveren' van de gemeente Leiden. In het onderzoek is geanalyseerd welke typen afspraken zijn gemaakt in het akkoord en hoe zij hebben gewerkt de afgelopen raadsperiode.

Uit het onderzoek bleek dat vrijwel alle afspraken in het beleidsakkoord in de afgelopen jaren zijn uitgevoerd of in uitvoering zijn genomen. De coalitiepartijen hebben door het beleidsakkoord ruimte ervaren om bij de uitwerking van de afspraken plannen op hun merites te beoordelen en zo te stemmen met wisselende meerderheden. Er leek geen risico dat de eenheid in de coalitie in het geding kwam.

De oppositie gaf aan het beleidsakkoord niet als een eigen instrument te ervaren en ook bij de open afspraken weinig ruimte te ervaren om te sturen. Het was voornamelijk op dit vlak dat wij mogelijkheden zagen om te verbeteren bij het maken van het nieuwe beleidsakkoord.

Ons rapport is direct na de verkiezingen en voor de coalitieonderhandelingen schriftelijk aangeboden aan de Raad van Leiden. Het doel van het rapport was om de verschillende raadsfracties te

ondersteunen bij het helder formuleren van de verwachtingen en afspraken voor het beleidsakkoord 2018-2022. Er heeft daarom geen verdere bespreking in de raad plaatsgevonden. Het rapport heeft wel deel uit gemaakt van de stukken ten behoeve van de coalitieonderhandelingen.

Fase	Datum	Toelichting
Aankondigingsbrief	13-12-2017	Aan Raad Leiden
Presentatie onderzoeksvoorstel	11-01-2018	In cie. Leefbaarheid en Bereikbaarheid (LB)
Aanbiedingsbrief rapport	22-03-2018	Aan Raad en College
Presentatie rapport		n.v.t.
Bespreking in commissie		n.v.t.
Vaststelling raadsvoorstel in Raad		n.v.t.

2.2 Jeugdzorg

Het onderzoeksrapport geeft een overzicht van de verschillende routes naar jeugdhulp, de ervaringen van verwijzers en de mogelijkheden van de gemeenteraad om hierop te kunnen sturen. Verwijzers zijn mensen en wettelijke instanties die een hulpvraag signaleren en bijdragen aan het inschakelen van jeugdhulp.

Uit het onderzoek bleek dat de huisarts in Leiden en Leiderdorp de belangrijkste rol speelt bij de toegang tot de jeugdhulp. De Jeugd- en Gezinsteams (JGT's) zijn daarna de belangrijkste verwijzer naar de jeugdhulp. Het aantal verwijzingen door deze teams is in de afgelopen jaren sterk gestegen.

Verwijzers gaven aan dat het gebrek aan passend aanbod het grootste probleem is. Het ontbreken van contracten met de juiste zorgaanbieders of het niet beschikbaar zijn van passende zorg, zijn hier de oorzaken van. Wachttijsten kunnen hier het gevolg van zijn.

Het is lastig voor de raden om te sturen op jeugdzorg omdat er sprake is van ruime kaders en de raad vaak niet de juiste informatie op het juiste moment krijgt. Daarnaast concludeerde de RKC dat de begrotingen niet gebaseerd zijn op goede prognoses wat kan leiden tot ongewenste tekorten.

Fase	Datum	Toelichting
Aanbiedingsbrief	13-12-2017	Aan Raad Leiden
Presentatie onderzoeksvoorstel	11-01-2018	In cie. Leefbaarheid en Bereikbaarheid (LB)
Aanbiedingsbrief rapport	22-03-2018	Aan Raad en College
Presentatie rapport Leiderdorp	27-08-2018	Aan Raad Leiderdorp
Presentatie rapport Leiden	30-08-2018	Aan Raad Leiden
Inhoudelijke bespreking Leiden	30-10-2018	In commissie Onderwijs en Samenleving
Inhoudelijke bespreking Leiderdorp	12-11-2018	In politiek forum
Vaststelling raadsvoorstel Leiden	13-11-2018	Vaststellen raadsvoorstel in Raad
Vaststelling raadsvoorstel Leiderdorp	19-11-2018	Vaststellen raadsvoorstel in Raad

2.3 Digitale veiligheid

We hebben in 2018 onderzoek gedaan in Leiden en Leiderdorp naar digitale veiligheid. Het onderzoek bestaat uit twee delen; een analyse waarbij is gekeken naar het beleid, de organisatie, de uitvoering en de rol van de raad bij digitale veiligheid en een praktijktoetsing. Hierbij zijn penetratietesten en een phishing test uitgevoerd.

Het onderzoek is uitgevoerd door Necker van Naem en Guardian360 en zal in maart aan de raden worden gepresenteerd.

Fase	Datum	Toelichting
Aanbiedingsbrief	n.v.t.	
Presentatie onderzoeksvoorstel	n.v.t.	
Aanbiedingsbrief rapport	maart	Aan Raad en College
Presentatie rapport	14 maart	Aan Raden Leiden en Leiderdorp
Inhoudelijke bespreking Leiderdorp		In politiek forum
Inhoudelijke bespreking Leiden		In commissie Werk en Middelen
Vaststelling raadsvoorstel Leiderdorp		In Raad
Vaststelling raadsvoorstel Leiden		In Raad

2.4 Wonen

De RKC is gestart met een onderzoek naar wonen. Het onderzoek wordt uitgevoerd door het onderzoeksbureau Hiemstra en De Vries en zal voorjaar 2019 worden afgerond.

Fase	Datum	Toelichting
Aankondigingsbrief	07-12-2018	Aan Raden
Presentatie onderzoeksvoorstel Leiderdorp	07-01-2019	Tijdens informatieavond
Presentatie onderzoeksvoorstel Leiden	17-01-2019	In commissie Stedelijke Ontwikkeling
Aanbiedingsbrief rapport		Aan Raden en Colleges
Presentatie rapport Leiden		In commissie Stedelijke Ontwikkeling
Presentatie rapport Leiderdorp		Tijdens informatieavond
Inhoudelijke bespreking Leiden		In commissie Stedelijke Ontwikkeling
Inhoudelijke bespreking Leiderdorp		In politiek forum
Vaststelling raadsvoorstel Leiden		In Raad
Vaststelling raadsvoorstel Leiderdorp		In Raad

3. Communicatie

3.1 Huisstijl

De start van de gezamenlijke Rekenkamercommissie vroeg om een nieuw logo en een nieuwe huisstijl voor onze rapporten, website en overige communicatie. Begin dit jaar hebben we een nieuwe huisstijl laten ontwikkelen en hebben deze doorgevoerd in al onze communicatie.

3.2 Fractiebezoeken

We hebben de verschillende raadsfracties van Leiden en Leiderdorp gevraagd om suggesties voor onderzoeken. De onderwerpen die we hebben uitgewerkt in ons *Onderzoeksplan 2019-2020* zijn onder andere voortgekomen uit deze gesprekken. Tijdens de fractiegesprekken hebben we het ook gehad over onze manier van werken en hoe deze aansluit bij de verwachtingen van de gemeenteraad.

3.3 Afstemming met het College van B&W en de ambtelijke organisatie

Wij hebben via de gemeentesecretarissen van Leiden en Leiderdorp afstemming gehad met de ambtelijke organisatie om te zorgen voor een goede aansluiting van onze onderzoeken op actuele ontwikkelingen binnen de gemeente en om te bezien op welke wijze de doorwerking van rekenkameronderzoeken nog verder versterkt kan worden. Ook zijn afspraken gemaakt om te borgen dat de binnen de gemeenten beschikbare onderzoeks- en monitorgegevens beschikbaar komen voor rekenkameronderzoek.

Bestuurlijk heeft afstemming over lopende en voorgenomen onderzoeken plaats gevonden tussen de Burgemeesters van beide gemeenten en de voorzitter van de RKC.

3.4 Contact met burgers en organisaties van Leiden en Leiderdorp

In 2017 hebben we een InsightScan gehouden onder de Leidse bevolking, waarbij we hebben onderzocht welke onderwerpen spelen in de stad. De toegang tot jeugdzorg kwam daaruit als een belangrijk thema voor Leiden. Hier hebben wij in 2018 onderzoek naar gedaan.

In Leiderdorp hebben we een oproep geplaatst om Leiderdorpse onderwerpen aan te melden. Naar aanleiding van de oproep kregen we enkele suggesties aangereikt door inwoners van de gemeente. We zullen de vragen over grond- en vastgoedontwikkeling en zonnepanelen in gedachte houden bij het uitwerken van de onderzoeken naar wonen, aanbestedingstrajecten en duurzaamheid.

Ook hebben we informatie en suggesties gekregen van inwoners over lopende onderzoeken. Er is contact geweest met organisaties die naar aanleiding van onze onderzoeken het gesprek met ons aan wilden gaan over onze aanbevelingen en de doorwerking daarvan. Daarnaast is er contact geweest met burgers, wijkverenigingen en burgerorganisaties die aan hadden gegeven geïnteresseerd te zijn in het verloop en de uitkomst van de lopende onderzoeken.

3.5 Regio

Een groot aantal rekenkamercommissies in onze regio komt sinds begin 2013 periodiek bij elkaar om over de resultaten van de onderzoeken van individuele rekenkamers en over gezamenlijke onderzoeken te spreken. Vanuit deze samenwerking zijn twee regionale onderzoeken uitgevoerd (Leerplichtwet en Regionaal Investeringsfonds). In 2018 is één regionale bijeenkomst geweest. Hier is geen onderzoek uit voort gekomen, maar is er wel uitwisseling geweest van ideeën over thema's die voor de gehele regio van belang zijn.

3.6 Website

De website van de Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp maakt onderdeel uit van de gemeentelijke website van Leiden. Hier zijn de onderzoeken, onderzoeksplannen en jaarverslagen te vinden. Ook de lopende onderzoeken worden op de site kort toegelicht. Presentaties van de Rekenkamer en andere korte nieuwsberichtjes over de Rekenkamercommissie worden eveneens op de site geplaatst.

De site is te bereiken via onderstaande link:

<http://gemeenteraad.leiden.nl/raadscommissies/rekenkamercommissie/>

Suggesties door inwoners van Leiderdorp

Grond- en vastgoedontwikkeling

Wat is het risicoraamwerk bij dergelijke trajecten en welke garanties worden vooraf vereist van marktpartijen?

Verkeersbeleid

In welke mate wordt bij het verkeersplan rekening gehouden met de gevolgen voor het milieu en extra kosten (meer km) t.o.v. winst (verkeersoverlast)?

Handhaving en controle

Er wordt aandacht gevraagd voor het gebrek aan controle in het verkeer en het sluipverkeer van en naar Leiden.

Zonnepanelen

Onderzoek naar rendementsafname van zonnepanelen door hoge bomen in de gemeente. Inzichtelijk maken wat het de gemeente kost als het stimuleren van zonnepanelen niet effectiever wordt.

3.7 Social media

De Rekenkamercommissie heeft een twitteraccount. Daarnaast maken we gebruik van LinkedIn. Via die wegen onderhouden wij contacten met andere Rekenkamer(commissie)s en onderzoeksbureaus.

We houden zo ook bij wat er landelijk speelt en of er initiatieven zijn die ook toepasbaar zijn voor Leiden en Leiderdorp. Wij communiceren via deze platforms over onze publicaties en projecten.

3.8 Media

Er zijn persberichten uitgegaan over de uitgebrachte onderzoeken wat tot media-aandacht voor deze onderzoeken heeft geleid.

4. Financieel verslag 2018

4.1 Inleiding

In de aanloopfase naar de gezamenlijke Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp is besloten om de hoogte van de budgetten van de voormalige Rekenkamer Leiderdorp en de voormalige Rekenkamercommissie Leiden te handhaven en samen te voegen, respectievelijk 38.000 en 63.730. Er is op dat moment besloten om de bestaande reserves nog gescheiden te houden. Na de evaluatie van de Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp zal gekeken worden naar de berekening van het budget en de rol van de reserves. Bij het vaststellen van de Jaarstukken 2017 in Leiden (RV 18.0058) is besloten om de maximering van de reserve voor 2 jaar op te schorten.

Het initieel budget van de Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp bedroeg in 2018 € 101.730. De reserve Rekenkamercommissie Leiden bedroeg op 1 januari 2018 € 47.230. Conform de bestuursrapportage 2016 van Leiden is er € 12.500 uit de reserve Rekenkamercommissie Leiden gehaald ten behoeve van het budget 2018. Het totale budget kwam daarmee op € 114.230.

De reserve van de Rekenkamer Leiderdorp vervulde een andere functie dan de reserve Rekenkamercommissie Leiden. De voormalige Rekenkamer Leiderdorp kon desgewenst een verzoek doen aan de Raad van Leiderdorp om extra onderzoeksbudget ter beschikking te stellen vanuit de reserve. De RKC had een beroep kunnen doen op de reserve Rekenkamer Leiderdorp, maar hier is geen gebruik van gemaakt. De hoogte van de reserve rekenkamer Leiderdorp is dus ongewijzigd.

4.2 Inkomsten en uitgaven 2018

	Begroting 2018	Realisatie 2018
Budget	113.625	114.230
Extra middelen	12.500	12.500
Onderzoek		
Onderzoek Jeugdzorg	28.750	28.750
Onderzoek Leids Beleidsakkoord	8.440	6.560
Onderzoek overig 2018	43.310	22.692
Infoscan Leiderdorp	4.500	0

Commissieleden		
Vergadervergoeding	22.500	13.390
Overige kosten		
Overige kosten	1.625	1.470
Communicatie		
Communicatie	0	2.900
Totale uitgaven	113.625	75.762
Onderschrijving		38.468

	Begroting 2018	Realisatie 2018
Reserve Rekenkamercommissie Leiden	47.228	47.228
Onttrekking uit reserve ten gunste van budget 2018	-12.500	-12.500
Onderschrijving RKC Leiden 2017	42.748	42.748
Onderschrijving RKC Leiden 2018		38.468
Saldo Reserve Rekenkamercommissie 2018	77.476	115.944

	Begroting 2018	Realisatie 2018
Reserve Rekenkamer Leiderdorp	50.000	50.000
Saldo Reserve Rekenkamer 2018	50.000	50.000

Rekenkamer
commissie

LEIDEN & LEIDERDORP

Onderzoeksplan 2019-2020

REKENKAMERCOMMISSIE LEIDEN-LEIDERDORP

1. Onderzoekstrategie 2019-2022

Missie

De missie van de Rekenkamercommissie luidt als volgt: De RKC doet ten behoeve van de gemeenteraad en de burgers onafhankelijk onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door de gemeente gevoerde beleid en de uitvoering daarvan, evenals de transparantie van de verantwoording daarover. Hiermee draagt de RKC bij aan de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad. Sinds 2018 doet de RKC haar werk voor zowel de gemeenteraad van Leiden als Leiderdorp.

Voor de komende onderzoeksperiode zal de RKC zich vooral richten op onderzoeken die een bijdrage kunnen leveren aan:

- Het bevorderen van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid en de uitvoering daarvan;
- Het vergroten van de transparantie van de verantwoording over het voorgenomen beleid en de uitvoering daarvan.

Criteria

Bij het maken van keuzes voor concrete onderzoeksonderwerpen richt de RKC zich zoveel mogelijk op gemeentelijk beleid dat de burger direct raakt of duidelijke consequenties heeft voor de burger. Daarbij laat de RKC zich vooral inspireren door onderwerpen die aangedragen worden door gemeenteraadsfracties en de eigen analyse van onderwerpen die zich voor rekenkameronderzoek lenen.

De RKC heeft oog voor de ontwikkeling dat voor veel beleidsterreinen, zoals de decentralisatie in het sociaal domein, de gemeente niet alleen aan het stuur zit. Voor een effectieve en efficiënte uitvoering is samenwerking met andere gemeenten meer en meer noodzakelijk. Daarbij komen ingewikkelde bestuurlijke vraagstukken naar voren waarvan de rol van de gemeenteraad een zeer belangrijke is. Daarom wil de RKC in haar onderzoeken over diverse onderwerpen daar specifiek aandacht aan geven.

Het feit dat de RKC voor Leiden en Leiderdorp onderzoek doet geeft een kans om de problematiek die de gemeentegrenzen overstijgt in kaart te brengen. Daar waar onderzoeksthema's voor beide gemeenten van belang zijn zal de RKC de onderzoeken voor beide gemeenten oppakken en indien dat nuttig is ook de gemeenten met elkaar vergelijken.

De RKC is de afgelopen jaren langzaamaan een wat andere koers gaan varen. Komend van een situatie waarbij er vooral gekeken werd of het beleid en de uitvoering in het verleden doeltreffend, doelmatig en transparant waren, naar een situatie waarbij we ook willen onderzoeken op welke wijze dat beleid en uitvoering kunnen worden verbeterd door samen met de Raad na te denken hoe zij beter

haar rol kan uitoefenen. Dat kan o.a. ook geschieden om gedurende het onderzoek al in gesprek te gaan met de Raad en andere betrokken partijen om interactief te zoeken naar oplossingen voor de toekomst.

De RKC wil, gelet op bovenstaande ontwikkeling, variëren in de soorten onderzoeken en daarmee ook inspelen op de veranderende rol van gemeenten. Dat wil echter niet zeggen dat indien de RKC dat nodig vindt ze bereid is om ook zeer grondig en kritisch naar het verleden te kijken.

De RKC ziet het ook als haar rol om na te gaan of de besluitvorming over haar aanbevelingen een voldoende vervolg krijgt in uitvoering en beleid. Dat zal geschieden door aan het college te vragen daarover te rapporteren.

Onderzoeksplan

Op basis van de inventarisatie van mogelijke onderzoeksobjecten stelt de RKC jaarlijks een onderzoeksplan op dat wordt besproken met de Raden. Op basis van deze besprekingen worden concrete onderzoeken gestart. In de regel laat de RKC het feitenonderzoek uitvoeren door een daartoe gespecialiseerd onderzoeksbureau. Dit feitenonderzoek en de daarop door de RKC vastgestelde bestuurlijke conclusies en aanbevelingen worden onder verantwoordelijkheid van de RKC aan de Raden aangeboden. Daarbij is meestal sprake van een onderzoeksrapport. Afhankelijk van het onderwerp kan ook (of in aanvulling op het rapport) een andere presentatievorm worden gebruikt, zoals de rekentool die wij in 2015 aanboden bij de presentatie van het Duurzaamheidsrapport.

In sommige gevallen volstaat de RKC met een kort signaleringsonderzoek dat door de RKC zelf wordt uitgevoerd. Ook kan het voorkomen dat de RKC het van belang acht zelf een vooronderzoek uit te voeren alvorens een onderzoekopdracht uit te besteden. De volledige werkwijze van de RKC en de rol van de Raad en het College met betrekking tot rekenkameronderzoek is beschreven in de Verordening gemeentelijke rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp 2017.

2. Onderzoeksplan 2019-2020

Op basis van de onderzoekstrategie hebben wij besloten om 9 onderwerpen nader toe te lichten. Dit zijn de onderwerpen die we in 2019-2020 op willen pakken. Of dat allemaal haalbaar is zal afhangen van het beschikbare budget en de daarvoor benodigde menskracht. Het onderzoek naar de woonbehoefte is inmiddels gestart. De overige onderwerpen staan in willekeurige volgorde.

Per onderwerp geven we hier onder een impressie van de vragen die naar boven kwamen in de fractiegesprekken en in de vergadering van de RKC. Wanneer we starten met een onderzoek zullen wij dit per brief aankondigen en de gemeenteraden daarbij het concept-onderzoeksvoorstel toesturen.

Onderwerpen

Woonbehoefte
Duurzaamheid
Samenwerking regio
Grote projecten
Aanbestedingstrajecten
Sociaal domein
Schuldproblematiek
Klachtenbehandeling
Omgevingswet

2.1 Woonbehoefte (Leiden en Leiderdorp)

Dit onderwerp was reeds opgenomen in het Onderzoeksplan 2017-2018. Tijdens de fractiegesprekken bleek dat er bij beide raden veel interesse was voor dit onderwerp. Wij hebben vervolgens besloten om dit onderwerp op te pakken voor beide gemeenten.

Vanuit de provincie is een woningopgave gekomen van 10.000 nieuwe woningen in Leiden. Bij de verschillende Leidse fracties proefden we veel twijfels of dit aantal realistisch is. Niet alleen vragen de fracties zich af waar de woningen moeten komen, maar ook voor wie er gebouwd moet worden en wat voor effect dit heeft op de doorstroom. Bouwen is een traag proces en de woonbehoefte verandert voortdurend. Zijn de politiek en het ambtelijk apparaat flexibel genoeg om in te spelen op een veranderende vraag en hoe verhouden de ambities zich ten opzichte van andere door de raad gestelde kaders? Tot slot vragen enkele fracties zich af wat 10.000 extra woningen zullen betekenen voor de leefbaarheid in de stad.

Bij de fracties van Leiderdorp is er meer vertrouwen in het realiseren van de woningopgave vanuit de provincie, maar vrezen sommige fracties dat de opgave misschien nog conservatief is gezien de werkelijke behoefte. Net als in Leiden bestaat ook bij de fracties in Leiderdorp de zorg hoe je de woonbehoefte gespecificeerd naar doelgroepen actueel kunt houden en hoe tijdig bijsturing plaats kan vinden. Verschillende fracties vragen zich af of de lange doorlooptijd bij de corporaties wordt beïnvloed door het handelen van de gemeente. Daarnaast wordt ook de rol en de invloed van burgerparticipatie aan de orde gesteld in relatie tot het behalen van de gestelde doelen.

2.2 Duurzaamheid (Leiden en Leiderdorp)

Duurzaamheid is zowel in Leiden als Leiderdorp een belangrijk thema en heeft een prominente plek in de beleidsakkoorden gekregen. Fracties geven aan dat ze het prettig zouden vinden als de RKC zou kunnen onderzoeken of en hoe de gemeenten de ambities omzetten in concreet beleid en of de duurzaamheidsdoelstellingen worden gehaald.

In de fractiegesprekken van beide raden komt de vraag naar voren wat de belemmerende factoren zijn voor de gemeente en de inwoners om verder te vergroenen? Waarom hebben niet meer inwoners zonnepanelen? Zijn de regels voor subsidies te lastig of onbekend? Wat kan de gemeente doen om vergroening meer te stimuleren bij inwoners en woningcorporaties? Fracties van beide gemeenten geven aan behoefte te hebben een vergelijking te krijgen met best practices van andere gemeenten.

In Leiden wordt daarbij ook nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de luchtkwaliteit. En enkele fracties vragen of verduurzaming ook meetbaar te maken is. Ook wordt gevraagd of het bomenfonds wel goed wordt aangewend.

In Leiderdorp speelt de vraag hoe het gemeentelijke beleid zich verhoudt ten opzichte van landelijke doelstellingen. Niet geheel duidelijk is welke norm in Leiderdorp gesteld wordt om voldoende bijdrage te leveren aan de landelijke doelen.

In 2015 heeft de Rekenkamercommissie Leiden onderzoek gedaan naar duurzaamheid (zie hiervoor het rapport 'Rekenen voor Duurzaam Leiden'). Hierin werden een aantal suggesties gedaan om beleid meetbaar te maken in ton CO² en m² stadsgroen en m³ waterbergingscapaciteit. Onderzocht kan worden of dit onderzoek handvatten biedt voor het te starten onderzoek naar duurzaamheid.

2.3 Samenwerking regio (Leiden en Leiderdorp)

Voor de verkiezingen is er een verkenning geweest tussen diverse regiogemeenten om te onderzoeken of nauwere samenwerking mogelijk en wenselijk is. De afgelopen gemeenteraadsverkiezingen hebben in de regio partijen gewonnen die zich hadden uitgesproken tegen zeer vergaande vormen van samenwerking.

Ondanks deze ontwikkeling is regionale samenwerking op veel beleidsterreinen een onomkeerbaar gegeven. Daar zijn veel kosten mee gemoeid en is het voor raadsleden (zowel in Leiderdorp en Leiden) moeilijk om grip te houden op beleid en uitvoering in relatie tot deze samenwerking. Zijn we nog wel in control van de processen en hoe wegen de kosten op tegen de baten?

Daarbij zijn er ook verschillen te onderkennen tussen Leiden en Leiderdorp gelet op het verschil in (relatieve) invloed die zij hebben in de samenwerkingsverbanden.

Een onderzoek van de RKC zal gericht kunnen zijn op de vraag van de effectiviteit van de regionale samenwerking en de vraag of de Raden daarbij nog in 'control' zijn.

2.4 Grote projecten (Leiden)

Dit onderwerp was reeds opgenomen in het Onderzoeksplan 2017-2018. Tijdens de fractiegesprekken bleek dat er nog steeds veel interesse was voor dit onderwerp. Het signaal dat we in de fractiegesprekken van 2017 kregen was dat de Raad moeite had om invulling te geven aan de kaderstellende en controlerende rol van de Raad bij grote projecten omdat de Raad:

- het gevoel heeft onvoldoende informatie te hebben om te beoordelen of de gewenste kaders redelijk zijn;
- moeite heeft met controleren omdat er zich altijd onvoorziene zaken voordoen; de vraag bij een groot project is vaak niet of je krijgt wat is afgesproken, maar of de afwijkingen van de eerder gestelde kaders aanvaardbaar zijn of niet.

In de fractiegesprekken in 2018 werden deze vragen in een ander perspectief geplaatst. Er zijn vooral vragen bij de fracties over de wijze waarop collegiale verantwoordelijkheid en samenwerking tussen verschillende afdelingen binnen de ambtelijke organisatie zijn georganiseerd. Hierbij wordt ook een relatie gelegd met de invoering van de omgevingswet en de daarbij veranderende rol van de Raad. Daarnaast blijft de vraag spelen of het College tijdig en met de juiste informatie de Raad op de hoogte houdt van de voortgang en de financiën bij grote projecten. Dit thema is in de gesprekken in Leiderdorp veel minder aan de orde gekomen.

2.5 Aanbestedingstrajecten (Leiderdorp)

In verschillende fractiegesprekken in Leiderdorp werd aangegeven dat er behoefte is aan onderzoek naar aanbestedingstrajecten. De indruk bestaat dat er in het verleden soms grote ambities waren bij het aanbesteden, maar dat deze ambities niet altijd overeenkwamen met de behoefte en verwachtingen van de inwoners en samenwerkingspartners van de gemeente. Daarbij is specifiek aandacht gevraagd voor het aanbestedingstraject naar het Welzijnswerk. De RKC kreeg de vraag om kritisch onderzoek te doen naar de wijze waarop de aanbestedingstrajecten plaatsvinden. Dit thema is in de gesprekken in Leiden niet of veel minder aan de orde gekomen.

2.6 Sociaal domein (Leiden en Leiderdorp)

Tijdens de fractiegesprekken in beide gemeenten werden verschillende onderwerpen genoemd die vallen onder het sociaal domein. Onder andere werden de integratie van statushouders, laaggeletterdheid, vroegtijdig schoolverlaten, mantelzorg, minimabeleid en armoede onder jongeren aan de orde gesteld. Op al deze terreinen speelt de vraag of iedereen die zorg nodig heeft wel bereikt wordt, toegang krijgt tot passende hulp en of de kwaliteit van de zorg voldoende is.

In het bijzonder vragen de fracties aandacht voor de effecten van de decentralisatieoperaties in het sociaal domein. Een van de gedachten achter de decentralisaties in 2015 was dat er betere zorg zou komen voor minder geld. De afgelopen jaren hebben de activiteiten met een relatie tot deze decentralisaties feitelijk meer geld gekost dan was begroot. De vraag die tot nu toe onvoldoende beantwoord is gebleven of de kwaliteit van de zorg door de decentralisaties is verbeterd.

Ten tijde van de decentralisaties heeft de Rekenkamercommissie Leiden onderzoek gedaan naar de voorbereiding van de gemeente op deze nieuwe functies (zie: 'Grip op nieuw taken van Leiden' en 'Re-integratie in Leiden met het oog op de participatiewet'). Recent is voor Leiden en Leiderdorp het rapport over de toegang tot de jeugdzorg gepubliceerd. Onderzocht kan worden of deze rapporten handvatten bieden voor nieuw onderzoek op het gebied van het sociaal domein waarbij meer aandacht kan zijn voor de effecten van de decentralisaties op de kwaliteit van de zorg zoals deze bij de decentralisaties waren beoogd.

2.7 Schuldproblematiek (Leiden en Leiderdorp)

Schuldproblematiek werd in de fractiegesprekken slechts enkele keren genoemd. Hoe groot is het probleem en hoe effectief is het beleid? Schuldhulp is een belangrijke taak van de sociale wijkteams en een onderwerp dat grote invloed kan hebben op de samenleving.

2.8 Klachtenbehandeling (Leiderdorp)

De fracties krijgen signalen vanuit de bevolking dat vragen, klachten en meldingen van burgers lang blijven liggen. De vraag aan de Rekenkamercommissie is of we willen onderzoeken of de gemeente in control is op dit proces. Hoe is de behandeling en beantwoording van vragen, klachten en meldingen van burgers? Wat gaat er mis en wat is er te verbeteren?

2.9 Omgevingswet (Leiden en Leiderdorp)

De voorbereiding op de invoering van de omgevingswet was reeds opgenomen in het Onderzoeksplan 2017-2018. Toen hebben we uit de fracties signalen gekregen dat dit een belangrijk onderwerp is dat mogelijk onderzocht kon worden.

Het onderzoek zou zich vooral moeten richten op de vraag of de gemeenten klaar zijn voor de invoering van deze wet. Tijdens de fractiegesprekken dit jaar bleek dat de fracties zich zorgen maken over de samenwerking tussen portefeuillehouders en ambtelijke afdelingen. Als de schotten tussen

verschillende portefeuilles en afdelingen verder worden weggehaald is het de vraag wat dit betekent voor de kaderstellende en controlerende rol van de Raad. Is de raad in staat om het overzicht te houden en op een effectieve wijze controle uit te oefenen?

3. Begroting

In de aanloopfase naar de gezamenlijke Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp is besloten om de hoogte van de budgetten van de voormalige Rekenkamer Leiderdorp en voormalige Rekenkamercommissie Leiden te handhaven en samen te voegen. Na de evaluatie van de Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp zal gekeken worden naar de berekening van het budget en het samenvoegen van de reserves.

Het initieel budget van de Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp bedraagt in 2019 € 102.527. Conform de Bestuursrapportage 2016 van Leiden wordt er € 12.500 uit de reserve gehaald ten behoeve van het budget 2019. Het totale budget komt daarmee op € 115.027. De reserve Rekenkamercommissie Leiden bedraagt op 1 januari 2019 € 115.944. De reserve Rekenkamer Leiderdorp bedraagt op 1 januari 2019 € 50.000.

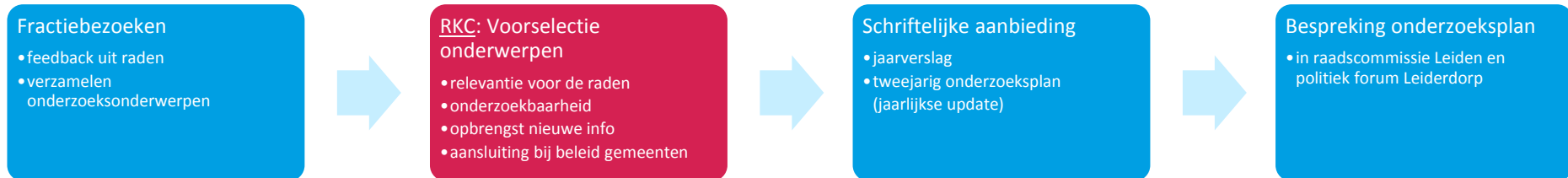
Begroting 2019	Baten	Lasten
Budget	115.027	
Extra middelen vanuit reserve RKC	12.500	
Onderzoek totaal		90.000
Onderzoek wonen		25.000
Onderzoek overig		65.000
Vergadervergoeding commissieleden 2019		22.500
Overige kosten		2.527
Totale uitgaven	115.027	115.027

Begroting 2019	
Reserve RKC Leiden	115.944
Extra middelen vanuit reserve RKC	-12.500
Saldo Reserve Rekenkamercommissie 2019	103.444

Begroting 2019	
Reserve Rekenkamer Leiderdorp	50.000
Saldo Reserve Rekenkamer 2019	50.000

Bijlage 1: Overzicht met jaarlijkse contactmomenten tussen RKC en Raad

Jaarlijks: voor de zomer

Fase 1: doorloop onderzoek

Fase 2: aanbieding onderzoek

